

Шень Ю.М., Козодаєв С.П.

Shen Yu.M., Kozodayev S.P.

Онкологічна служба Чернігівської області в системі онкологічної спеціалізованої медичної допомоги населенню України

Oncology service of Chernihiv region in the system of oncological specialized medical care for the population of Ukraine

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
м. Ужгород, Україна

Uzhhorod National University,
Uzhhorod, Ukraine

shen@i.ua

Вступ

Захворювання населення на злоякісні новоутворення є глобальною медичною проблемою яка в свою чергу створює значну соціально-економічну та демографічну проблему для країн світу [1; 2]. Злоякісні новоутворення є комплексним значним тягарем громадського здоров'я, який пов'язаний зі смертністю населення в активному працездатному віці та ураженням населення у дитячому віці [3–5]. Дані світової статистики та наукових аналітичних публікацій вітчизняних та закордонних фахівців свідчать про те, що у країнах світу реєструють щорічно більше 14 млн нових випадків захворювання на злоякісні новоутворення та більше 8 млн випадків внаслідок даної патології смертей [6]. Для забезпечення населення із злоякісними новоутвореннями необхідна ефективна система онкологічної спеціалізованої допомоги із розвиненою структурою та необхідними ресурсами [7].

Мета: дослідити місце онкологічної служби Чернігівської області в системі онкологічної спеціалізованої медичної допомоги населенню України в передвоєнний період: структура онкологічної служби.

Матеріали і методи

Матеріали: статистичні дані центру медичної статистики МОЗ України та канцерреєстру за 2021 рік (передвоєнний період). Аналізу підлягали дані по територіях, які підконтрольні Україні. **Методи:** бібліосемантичний, медико-статистичний, контент-аналізу, структурно-логічного аналізу.

Результати

На першому етапі дослідження було досліджено питання наявності в розрізі регіонів в закладах охорони

здоров'я кабінетів для надання спеціалізованої онкологічної амбулаторно-поліклінічної допомоги та оглядових кабінетів для проведення цільових профілактичних оглядів населення з метою виявлення онкологічних захворювань на ранніх стадіях розвитку. Отримані результати наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Кількість онкологічних відділень (кабінетів) та оглядових кабінетів у закладах охорони здоров'я, 2021 рік

Регіон	Онкологічні кабінети	Оглядові кабінети
Україна	457	622
Вінницька	21	26
Волинська	10	18
Дніпропетровська	22	42
Донецька	17	26
Житомирська	19	18
Закарпатська	16	25
Запорізька	27	19
Івано-Франківська	18	19
Київська	17	26
Кіровоградська	7	33
Луганська	15	13
Львівська	28	35
Миколаївська	8	24
Одеська	32	32
Полтавська	20	28
Рівненська	17	27
Сумська	12	39
Тернопільська	17	13
Харківська	36	22
Херсонська	14	25
Хмельницька	23	21
Черкаська	15	29
Чернівецька	16	18
Чернігівська	16	32
м. Київ	14	12

Аналіз наведених в табл. 1 даних вказує на те, що в закладах охорони здоров'я всіх регіонів України функціонує розгалужена мережа онкологічних відділень (кабінетів) для надання амбулаторно-поліклінічної спеціалізованої онкологічної допомоги населенню (Україна – 157) та оглядових кабінетів для проведення цільових профілактичних оглядів (Україна – 622).

У Чернігівській області частка онкологічних відділень (кабінетів) для надання амбулаторно-поліклінічної спеціалізованої онкологічної допомоги населенню по відношенню їх кількості в Україні складала 10,2%, а частка оглядових кабінетів для проведення цільових профілактичних оглядів складала 5,1%.

Наступним кроком дослідження стало вивчення питання щодо забезпечення системи онкологічної допомоги лікарськими кадрами. Дані щодо чисельності лікарів-онкологів у розрізі регіонів України за забезпеченістю ними населення наведено в табл. 2.

Аналіз наведених в табл. 2 даних вказує на наступне: забезпеченість лікарями-онкологами для надання спеціалізованої медичної допомоги дорослому населенню в Чернігівській області становить 0,07 в розрахунку на 10000 дорослого населення при загальноукраїнському показнику 0,18 (в 2,6 разу менше). Найбільший показник забезпеченості зареєстровано

в Чернівецькій (0,30) та Дніпропетровській і Харківській (0,27) областях.

Найменший показник забезпеченості населення лікарями-онкологами для надання дорослому населенню спеціалізованої медичної допомоги зареєстровано на підконтрольній Україні частині Донецької області – 0,03.

Забезпеченість лікарями-онкологами для надання спеціалізованої медичної допомоги дитячому населенню в Чернігівській області становить 0,01 в розрахунку на 10000 дитячого населення, що відповідає загальноукраїнському показнику. При цьому в таких областях як Кіровоградська, Луганська, Одеська, Тернопільська та Черкаська області лікарі за вказаною спеціальністю відсутні. Найвищий показник забезпеченості зареєстровано в Закарпатській області – 0,02 в розрахунку на 10000 дитячого населення.

Наступним кроком дослідження було досліджено дані щодо ліжкового фонду онкологічної служби системи охорони здоров'я України в розрізі регіонів. Отримані результати наведено в табл. 3.

Аналіз наведених в табл. 3 даних вказує на наступне: забезпеченість онкологічними ліжками для надання стаціонарної спеціалізованої медичної допомоги дорослому населенню в Чернігівській

Таблиця 2

Чисельність лікарів-онкологів у розрізі регіонів України за забезпеченістю ними населення

Регіон	Лікарі-онкологи		Лікарі -онкологи дитячі	
	абсолютні дані	на 10000 населення	абсолютні дані	на 10000 населення
Україна	752,00	0,18	34,00	0,01
<i>Області</i>				
Вінницька	30,00	0,20	1,00	0,01
Волинська	16,00	0,16	1,00	0,01
Дніпропетровська	82,00	0,27	3,00	0,01
Донецька	12,00	0,03	1,00	0,00
Житомирська	16,00	0,14	0,00	0,00
Закарпатська	26,00	0,21	2,00	0,02
Запорізька	38,00	0,23	1,00	0,01
Івано-Франківська	19,00	0,14	1,00	0,01
Київська	25,00	0,14	1,00	0,01
Кіровоградська	6,00	0,07	0,00	0,00
Луганська	12,00	0,18	0,00	0,00
Львівська	58,00	0,24	3,00	0,01
Миколаївська	9,00	0,08	1,00	0,01
Одеська	47,00	0,20	0,00	0,00
Полтавська	22,00	0,16	1,00	0,01
Рівненська	13,00	0,11	1,00	0,01
Сумська	12,00	0,12	1,00	0,01
Тернопільська	20,00	0,20	0,00	0,00
Харківська	70,00	0,27	3,00	0,01
Херсонська	20,00	0,20	1,00	0,01
Хмельницька	22,00	0,18	1,00	0,01
Черкаська	15,00	0,13	0,00	0,00
Чернівецька	27,00	0,30	1,00	0,01
Чернігівська	7,00	0,07	1,00	0,01
м. Київ	128,00	0,44	9,00	0,03

Ліжковий фонд онкологічної служби системи охорони здоров'я України, 2021 р

Найменування	Онкологічні для дорослих		Радіологічні, рентгенологічні	
	Абсолютні числа	На 10 тис. населення	Абсолютні числа	На 10 тис. населення
Україна	7 690,00	1,88	2 009,00	0,49
<i>Область</i>				
Вінницька	280,00	1,86	80,00	0,53
Волинська	206,00	2,02	62,00	0,61
Дніпропетровська	750,00	2,42	152,00	0,49
Донецька	295,00	0,73	90,00	0,22
Житомирська	169,00	1,43	50,00	0,42
Закарпатська	241,00	1,94	70,00	0,56
Запорізька	305,00	1,86	130,00	0,79
Івано-Франківська	165,00	1,22	65,00	0,48
Київська	265,00	1,48	–	–
Кіровоградська	240,00	2,67	60,00	0,67
Луганська	86,00	1,29	–	–
Львівська	550,00	2,24	140,00	0,57
Миколаївська	160,00	1,47	60,00	0,55
Одеська	415,00	1,77	80,00	0,34
Полтавська	380,00	2,83	93,00	0,69
Рівненська	160,00	1,40	70,00	0,61
Сумська	254,00	2,46	100,00	0,97
Тернопільська	201,00	1,97	49,00	0,48
Харківська	426,00	1,65	135,00	0,52
Херсонська	210,00	2,10	75,00	0,75
Хмельницька	282,00	2,30	60,00	0,49
Черкаська	260,00	2,25	80,00	0,69
Чернівецька	133,00	1,50	82,00	0,92
Чернігівська	278,00	2,92	40,00	0,42
м. Київ	979,00	3,36	186,00	0,64

області становить 2,92 в розрахунку на 10000 дорослого населення при загальноукраїнському показнику 1,88 (в 1,6 разу більше). Найбільший показник забезпеченості зареєстровано в м. Києві – 3,36, Полтавській – 2,83 та Сумській – 2,46 областях. Найменший показник забезпеченості населення спеціалізованими ліжками для надання дорослому населенню спеціалізованої стаціонарної медичної допомоги зареєстровано на підконтрольній Україні частині Донецької області – 0,73, Івано-Франківській – 1,22 та Рівненській – 1,4 областях.

Забезпеченість радіологічними та рентгенологічними стаціонарними ліжками для надання спеціалізованої медичної допомоги населенню в Чернігівській області становить 0,42 в розрахунку на 10000 населення, що є нижчим загальноукраїнського показника (0,49). При цьому в таких областях як Луганська та Київська області вказані стаціонарні ліжка відсутні. Найвищий показник забезпеченості зареєстровано в Сумській (0,97), Чернівецькій (0,92) областях та м. Києві – 0,64 в розрахунку на 10000 населення.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням організації надання онкологічної допомоги населенню Чернігівської області під час війни проти російської військової агресії.

Висновки

В Чернігівській області частка онкологічних відділень (кабінетів) для надання амбулаторно-поліклінічної спеціалізованої онкологічної допомоги населенню по відношенню їх кількості в Україні складала 10,2%, а частка оглядових кабінетів для проведення цільових профілактичних оглядів складала 5,1%. Забезпеченість лікарями-онкологами для надання спеціалізованої медичної допомоги дорослому населенню в Чернігівській області становить 0,07 в розрахунку на 10000 дорослого населення при загальноукраїнському показнику 0,18 (в 2,6 разу менше). Забезпеченість лікарями-онкологами для надання спеціалізованої медичної допомоги дитячому населенню в Чернігівській області становить 0,01 в розрахунку на 10000 дитячого населення, що відповідає загальноукраїнському показнику.

Забезпеченість онкологічними ліжками для надання стаціонарної спеціалізованої медичної допомоги дорослому населенню в Чернігівській області становить 2,92 в розрахунку на 10000 дорослого населення при загальноукраїнському показнику 1,88 (в 1,6 разу більше). Забезпеченість радіологічними та рентгенологічними стаціонарними ліжками для надання спеціалізованої

медичної допомоги населенню в Чернігівській області становить 0,42 в розрахунку на 10000 населення, що є нижчим загальноукраїнського показника (0,49).

Онкологічна служба Чернігівської області займає провідні місця в структурі системи онкологічної допомоги України, що дозволяє забезпечити населення регіону доступною спеціалізованою онкологічною допомогою.

Література

1. Шевченко АІ, Колесник ОП, Шевченко НФ. Онкологія: асист. Вінниця: Нова книга; 2020. 488 с.
2. Толстанов ОК, Дідик ІВ. Широта новотворів і сучасні перипетії налагодження медичної допомоги хворим онкологічного профілю (огляд літератури). Укр мед часопис. 2020; 112 (2): 88-92.
3. Федоренко ЗП, Гулак ЛО, Михайлович ЮЙ, Горох ЄЛ, Рижов АЮ, Сумкіна ОВ. та ін. Рак в Україні 2018–2019. Захворюваність, смертність, показники роботи онкологічної служби [Інтернет]. Бюлетень No 21. К.: Нац. канц.-реєстр України; 2020. Режим доступу: http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_21/index.htm
4. Центр медичної статистики МОЗ України. Показники діяльності онкологічної, радіологічної та радіологічної служб України за 2020 рік Київ: Центр медичної статистики МОЗ України; 2020. Режим доступу: <http://medstat.gov.ua/ukr/statdanMMXIX.html>
5. Пульний Ю, Панфілова Г. Вивчення онкологічного профілю населення України за даними національного канцерреєстру. Грааль науки. 2021; (1): 474-8. doi: 10.36074/grail-of-science.6
6. Всесвітня організація охорони здоров'я. Світова статистика охорони здоров'я [Інтернет]. Женева: ВООЗ; 2015. Режим доступу: www.who.int/whosis/whostat/2015/index.html.
7. Федоренко ЗП, Гулак ЛО, Михайлович ЮЙ, Горох ЄЛ, Рижов АЮ, Сумкіна ОВ. та ін. Рак в Україні 2019-2020. Захворюваність, смертність, показники роботи онкологічної служби [Інтернет]. Бюлетень No 22. К.: Нац. канц.-реєстр України; 2021. Режим доступу: http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_22/index.htm

References

1. Shevchenko AI, Kolesnik OP, Shevchenko NF. Oncology: assistant. Vinnitsa: New Book; 2020; 488 p.
2. Tolstanov OK, Didik IV. The breadth of new creations and modern vicissitudes of planting medical aid to help the ailing oncological profile (review of the literature). Ukr honey chasopis. 2020;112(2):88-92.
3. Fedorenko ZP, Gulak LO, Mykhailovych YuY, Horokh YEL, Ryzhov AYU, Sumkina OV, and others. Cancer in Ukraine 2018-2019. Morbidity, mortality, performance indicators of the oncology service [Internet]. Bulletin No. 21. Kyiv: National Chancellery-Register of Ukraine; 2020. Available from: http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_21/index.htm.
4. Center for Medical Statistics of the Ministry of Health of Ukraine. Indicators of the activity of the oncological, radiological and radiological services of Ukraine for 2020 Kyiv: Center for Medical Statistics of the Ministry of Health of Ukraine; 2020. Available from: <http://medstat.gov.ua/ukr/statdanMMXIX.html>.
5. Pulnyi Yu, Panfilova G. Study of the cancer profile of the population of Ukraine according to the data of the national cancer registry. The grail of science. 2021;(1):474-8. doi: 10.36074/grail-of-science.
6. World Health Organization. World health statistics [Internet]. Geneva: WHO; 2015. Available from: www.who.int/whosis/whostat/2015/index.html.
7. Fedorenko ZP, Gulak LO, Mykhailovych YuY, Horokh YEL, Ryzhov AYU, Sumkina OV, and others. Cancer in Ukraine, 2019–2020. Morbidity, mortality, performance indicators of the oncology service [Internet]. Bulletin No. 22. Kyiv: National Chancellery-Register of Ukraine; 2021. Available from: http://www.ncru.inf.ua/publications/BULL_22/index.htm.

Мета: дослідити місце онкологічної служби Чернігівської області в системі онкологічної спеціалізованої медичної допомоги населенню України в передвоєнний період: структура онкологічної служби.

Матеріали і методи. *Матеріали:* статистичні дані центру медичної статистики МОЗ України та канцерреєстру за 2021 рік. Аналізу підлягали дані по територіях, які підконтрольні Україні. *Методи:* бібліосемантичний, медико-статистичний, контент-аналізу, структурно-логічного аналізу.

Результати. В Чернігівській області частка онкологічних відділень (кабінетів) для надання амбулаторно-поліклінічної спеціалізованої онкологічної допомоги населенню по відношенню їх кількості в Україні складала 10,2%, а частка оглядових кабінетів для проведення цільових профілактичних оглядів складала 5,1%. Забезпеченість лікарями-онкологами для надання спеціалізованої медичної допомоги дорослому населенню в Чернігівській області становить 0,07 в розрахунку на 10000 дорослого населення при загальноукраїнському показнику 0,18 (в 2,6 разу менше). Забезпеченість лікарями-онкологами для надання спеціалізованої медичної допомоги дитячому населенню в Чернігівській області становить 0,01 в розрахунку на 10000 дитячого населення, що відповідає загальноукраїнському показнику.

Забезпеченість онкологічними ліжками для надання стаціонарної спеціалізованої медичної допомоги дорослому населенню в Чернігівській області становить 2,92 в розрахунку на 10000 дорослого населення при загальноукраїнському показнику 1,88 (в 1,6 разу більше). Забезпеченість радіологічними та рентгенологічними стаціонарними ліжками для надання спеціалізованої медичної допомоги населенню в Чернігівській області становить 0,42 в розрахунку на 10000 населення, що є нижчим загальноукраїнського показника (0,49).

Висновки. Онкологічна служба Чернігівської області займає провідні місця в структурі системи онкологічної допомоги України, що дозволяє забезпечити населення регіону доступною спеціалізованою онкологічною допомогою.

Ключові слова: Україна, Чернігівська область, онкологічна служба, структура.

Objective: to study the place of the oncological service of Chernihiv region in the system of oncological specialized medical care for the population of Ukraine in the pre-war period: the structure of the oncological service.

Materials and methods. *Materials:* statistical data of the Center for Medical Statistics of the Ministry of Health of Ukraine and the Cancer Registry for 2021. Data on the territories controlled by Ukraine were analyzed. *Methods:* bibliosemantic, medico-statistical, of content analysis, of structural-and-logical analysis.

Results. In Chernihiv region, the share of oncology departments (offices) for the provision of outpatient specialized oncological care to the population in relation to their number in Ukraine was 10.2%, and the share of examination rooms for targeted preventive examinations was 5.1%. The number of oncologists to provide specialized medical care to the adult population in Chernihiv region is 0.07 per 10,000 of adult population with a national indicator of 0.18 (2.6 times less). The number of oncologists to provide specialized medical care to the pediatric population in Chernihiv region is 0.01 per 10,000 of children, which corresponds to the all-Ukrainian indicator.

The number of oncological beds for the provision of inpatient specialized medical care to the adult population in Chernihiv region is 2.92 per 10,000 of adult population with the all-Ukrainian indicator of 1.88 (1.6 times more). The number of radiological and radiological inpatient beds for the provision of specialized medical care to the population in Chernihiv region is 0.42 per 10,000 population, which is lower than the national indicator (0.49).

Conclusions. The Oncology Service of Chernihiv region occupies a leading place in the structure of the oncological care system of Ukraine, which allows to provide the population of the region with affordable specialized oncological care.

Key words: Ukraine, Chernihiv region, oncological service, structure.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflict of interest: absent.

Відомості про авторів

Шень Юрій Миколайович – кандидат медичних наук, докторант ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна, 88000.
shen@i.ua, ORCID ID 0000-0002-8523-3414.

Козодаєв Сергій Петрович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри громадського здоров'я ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна, 88000.
ksp753@gmail.com, ORCID ID 0000-0002-3411-2161.

Стаття надійшла до редакції 26.03.2024

Дата першого рішення 01.04.2024

Стаття подана до друку 20.05.2024